

Prenumerationspris: 1/1 år Ekr. 2:— 1/2 " " 1:— 1/4 " " 0:50	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregatan 3, Tallinn. Utkommer varje onsdag.	Pren. pris till utlandet: 1/1 år Ekr. 3:— 1/2 " " 1:50 1/4 " " 0:75
---	--	--

Mycken offervilja i Sverige för kapellbygget på Nargö.

Det har för många år sedan skrivits åtskilligt i Kustbons spalter om den ofärd, som under senaste världskrig övergätt Nargöborna. Det skall därför inte ordas därom nu.

Men som bakgrund till ovanstående rubrik må erinras att bolsjeviker bl. a. brände Nargöbornas lilla kyrka. Lika visst som den lämnade ett tomrum efter sig lika odisputabelt saknade Nargöborna resurser att själva bygga en ny. Tanken att vädja till rikssvensk hjälpsamhet därför har inte fötts i år. Redan 1926 skänkte Gustav-Adolfsföreningarna i Sverige 1000 kr. för ändamålet och några år senare ytterligare en summa. Kyrkokassören redovisar för en tond på omkring 1500 kr. sammanlagt.

I början av detta år anhöll under tecknad hos Sjömansvården i Upsala — som ju är den svenska Revalsprästens myndighet i hemlandet — att få göra en föredragsresa i Sverige under mars månad till förmån för kapellbygget på Nargö. Anhållan beviljades och saken föredrogs kyrkorådet i Reval, som tillstyrkte. Då tiden var fullbordad, bar det också i väg.

Sjömansvårdens "general", Dr Ylander, förlade med psykologisk skarpsyn min turné till Göteborgs stift. Där finns ju utmed kusten en rad församlingar, vars medlemmar äro fiskare. De äro alltså inte bara stamfränder till Nargöborna utan också deras yrkesbröder. Göteborgs stift är det avgjort kyrkligaste i hela Sverige. Där hade man de bästa för-

utsättningar att förstå dem, som ville bygga sig en kyrka

Är denna landsända i allmänhet känd för sin storartade offervilja, så visade då dess prästerskap och kyrkofolk ett intresse och en offervilja för denna angelägenhet, som jag aldrig hade vågat hoppas på eller drömma om. Den inställningen mötte mig från första stund. Det var förresten sent en kväll i Foss församling. Jag kom från tåget direkt till ett syföreningsmöte som höll på att avslutas med en psalm. Församlingens kyrkoherde, som skulle introducera mig i stiftet och som vänligt ordnade resplanen för mig befann sig just där. På hans förslag berättade jag något om svenskarna i Estland och speciellt om Nargöborna. Därifrån daterar sig också det första icke obetydliga bidraget till insamlingen för kapellbygget på Nargö.

Redan tidigt följande morgon gick färden vidare. Turnén skulle ta sin egentliga början i en församling, som heter Hunnebostrand. När omnibussen efter några timmar passerade där, stod min värd, pastor Marelus, vid hållplatsen. Han hade snart satt mig in i situationen. Församlingen bestod av fiskare och stenhuggare. Dessa senare utgjorde flertalet och voro arbetslösa.

Efter en timme befunno vi oss på väg till kyrkan. Det var en onsdag i Fastan, och pastorn skulle börja kl. 1 på dagen med en passionspredikan. En utmärkt typ var han för det prästerskap, som jag skulle lära känna i Göteborgs stift — manligt kärv

och enkel utan förställda leenden eller tonfall, värdig utan snibillskhet och ödmjuk utan påsmetad gudelighet.

Skulle det komma folk till gudstjänst och föredrag mitt på en vardag som denna? Den lilla kyrkan var fullsatt! Och när den sista skärven hade lagts till kollekten av en valkig hand, låg där 119 kr! Trots fattigdom och arbetslöshet! Så kan man kanske offra, där tron är levande. Då är den förtröstan och kärlek.

Det skulle föra för långt att nämna något från varje plats, som varit med om att lägga sin tribut för Nargö kapellbyggnad. Något enstaka exempel må vara belysande för förståelsen och offerviljan.

Det var söndagseftermiddag på en liten ö. Det lilla träkapellet på Hamburgssunds — så hette ön — högsta höjd var fullt av människor. Församlingens två präster hade rest med dit ut för att samtidigt hålla högmässa. Efter föredragets slut trädde kyrkoherde Norrman fram och bad att få församlingens och sina egnas välgångsönskningar och hälsningar framförda till stamfrändernas i Estland kyrkofolk och trosbröder. Nargö kapellfond ökades där med 100 kr.

Eller följ med ut på landsbygden några mil söderut! Det är i Brastads församling. Vår och vattensjuka marken gjorde vägarna nästan oframkomliga. Till yttermera visso blev det regnväder. Det skulle varit alltför optimistiskt att vänta folk till kyrkan kl. 2 em., en grå och kulen vardag som denna onsdag. Men den duktige pastor Lindblom,

N. BLEES
 R. LINDBLOM
 K. LUKOGU

församlingens präst, — av ämbetsbröderna betecknad som stiftets kvickaste — kände sina församlingsbor och visste att kyrkan var dem kär. De sveko inte hans förväntningar. Fullt hus! Och jag är ännu alldeles överväldigad av det offer, som här bragtes. Det var 225 kr. Man berättade om en bonde från den församlingen, som förtjust slagit handen i knäet och utropat: "Tänk att ha fått vara med om att bygga upp en kyrka, som bolsjevikererna bränt!" Det yttrandet hedrar det svenska bondeståndet!

Vi få inte lämna Göteborgs stift utan att nämna Öckerö, en fiskareförsamling på 11 små öar några mil utanför Göteborg. Den svenska sjömansprästen i Skagen i Danmark hade talat i deras kyrka på söndagen. Han var deras gamla vän. Öckeröfiskarna plögade lägga till och ligga i Skagen både ofta och länge. När han tog upp en kollekt för sin sjömanskyrka fick han därför 400 kr.

Det kunde förefalla olämpligt att jag kom dit dagen efter detta. Församlingens kloke präst avrådde också att tala i kyrkan. I stället reste vi tillsammans omkring på sex av de små öarna under tre dagar. Den unge, kraftfulle och verksamme kyrkoherden Hellström körde själv sin motorbåt.

En upplevelse var det att gå bland dessa stilla och strävsamma människor. Stora åtbörder och många ord fanns där inte. De predikade inte själva. De gjorde vad bättre var. De omsatte sin tro i livet. Det är bästa predikan.

Under kriget hände det ofta att Öckeröborna fingo människor i stället för fisk i sina nät. Och de förde dem hem till sin kyrkogård. Där gävo de dem en vacker grav. Det var gripande att stå inför det ståtliga monument, som de rest över dessa främlingar. Fiender hade de döda varit i livet, tyskar och engelsmän. Men Öckeröborna hade lagt dem sida vid sida och i stenen över dem huggit in de sköna orden "De föllo för sitt fosterland."

Den välvårdade främlingsgrav gjorde på mig ett djupt intryck. Den sade mig något om Öckeröbornas andliga struktur. Där få-

aktig slöhet eller gnatigt småsinne eller tarvlig girighet siter i högsätet gör man icke sådana uppoffringar. De visade förresten samma nobla väsende mot Nargöborna. De skänkte till sammans 575 kr. till kapellfonden.

Jag tillåter mig att till sist visa några interiörer från Sveriges Kungliga huvudstad. Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet lokalavdelning i Stockholm hade ställt sig välvilligt till min anhållan om hjälp med insamlingen till Nargö kapellfond. Den arrangerade tillsammans med Svensk-estniska föreningen en konsert med föredrag i Hedvid Eleonora kyrka. En del av behållningen skulle gå till skolbygget i Vipall. Men det mesta skulle tillfalla Nargö.

Publiktillströmningen kunde kanske ha varit större. Men det är konkurrens om människornas intresse i en storstad. Och 300 personer hade åtminstone löst inträdesbiljett å 1 kr. Det togs emellertid upp kollekt också och de medverkande arrangörerna gjorde sitt gratis.

Dagen efter ringde en man och bad att på skänka en slant till Nargö. Han hade tänkt sig 1000 kr! Och en adelsdam överlämnade en Gustaf V:s ståtliga kyrkobibel! Genom henne får det nya kapellet anor också. Hon var född Oxenstierna.

Om ovanstående rader ha givit som huvudintryck en storartad offervilja, är min avsikt vunn. Sjömansvärden som redovisar och tills vidare förvaltar de många bidragen har mottagit omkring 3300 kr. Resekostnaderna ha bestritts av pastor själv och Sjömansvärden. Summan är alltså oavkortat en gåva till Nargöborna från kyrkofolk, enkelt och strävsamt kyrkofolk i Sverige, given i tron på Honom, som bjuder: Du skall älkska din nästa såsom dig själv!

Må det ge oss mod till redbarhet och trofasthet i vardagens värv! Må det få stämma oss till tacksamhet och helgd! Må det ge oss ärende till alla goda gåvors Givare!

Bernh. Lund.

Anton Talberg död. †

Den 10 maj avled i sitt hem i Höbring lantbrukaren Anton Talberg till följd av ett länge buret

sjukdomslidande vid ännu ej fyllda 40 års ålder.

Talberg var en nitisk medarbetare inom den kyrkliga verksamheten, särskilt på söndagsskolans område. Hans enkla och ärligt menade vittnesbörd vid bönestunderna gjorde intryck, ej minst emedan det kom från en man, skolad i lidandet.

Frid över hans minne!

Sven Danell.

Det svenska gymnasiet i Hapsal.

S. O. V:s styrelse behandlade på ett av sina senaste styrelsemöten frågan angående det svenska gymnasiet framtid. Elevantalet är i I kl. c. 10 och på II kl. 19. Då nuvarande I kl. är för liten och under åren ännu minskas, föreslog rektor Üksti även nästa läsår mottaga nya elever, 5-6 st. eller så. Enligt de nyaste åsikterna här i landet, finnas stora möjligheter att framgångsrikt samtidigt undervisa två klasser i ett klasskomplekt av en enda lärare. Detta har även förut praktiserats i gymnasier med litet elevantal. Genom att taga emot av några nya elever skulle utgifterna icke bli större, ty timantalet ökas icke för lärarna. Styrelsen fann, att om utgifterna för skolan icke ökas förefinnes från styrelsens sida inget hinder att under nästkommande läsår mottaga en del nya elever.

Elever, som önska söka inträde i gymnasiet från hösten, böra i god tid anmäla sig hos rektor A. Üksti, Hapsal, Viademanni 35.

Ukraina har bringats till förtvivlan. — Gammal-Svenskby.

De till Ukraina återvända Svenskbyborna, ha i brev till bekanta i Sverige klagat sin nöd och anhållit om hjälp. Att situationen i Ukraina är förtvivlad bekräftas av en skildring, som "Der Tag" mottagit från informerat håll.

Det är inte längre någon hemlighet, heter det, att stora delar av befolkningen, industriarbetarna tcke undantagna, lida hungersnöd. Ofta får man bevittna, att människor av svält och utmattning falla omkull på gatorna. Ofta bli de liggande och kunna inte räddas till livet. Tiggreriet

florerar som aldrig förr. Över allt i hus och på gator möter man tiggande människor av alla åldersklasser. Små barn, som föräldrarna icke längre kunna livnära, utsättas nattetid på gatorna och måste omhändertagas av polisen. Själv mordens antal stiga för varje dag. Ofta händer det, att lik nattetid placeras på gatorna, enär de anhöriga sakna penningar till bestridande av begravningskostnaderna.

Myndigheterna ha sent omsider sett sig nödsakade att vidtaga vissa åtgärder för att åtminstone rensa gatorna från de hungrande. Husvillan och tiggare hopsamlas av polisen och transporteras i bilar till asylor, där de i alla händelser erhålla tak över huvudet. Brödransonerna skola i dagarna ökas och ett stort antal stånd öppnas, där bröd kommer att säljas till dem, som ha pengar. Bondbyarnas förråd av kött och spannmål ha beslagt tagits av myndigheterna, och därför lida bönderna lika stor nöd som befolkningen i städerna. Stämningen är förtvivlad, vilket även framgår därav, att rån och överfall höra till ordningen för dagen. På landsbygden har dessutom på flere orter fläcktyfus utbrutit.

Från Runö.

Förbindelserna med Runö äro som känt icke goda. Den lilla ön ligger isolerad från den övriga världen. Det är tider, då man endast med radio kan komma i någon slags kontakt med dessa öbor. Under hela vintern ha de knappast någon möjlighet att komma över till Arensburg, och post erhålles därför sällan. Nu på våren och under sommaren äro förbindelserna bättre. De skriva därifrån och be

oss sända Kustbon till dem, vilket vi naturligtvis också göra.

“Defendo.”

I Kustbon nr. 16 angriper signaturen „—red!“ oss svenskar, som slutat estniska gymnasiet i Hapsal, med sin konventionella fråga “hur är det manne med dessa herrar?"; och i fortsättningen är det vi som bära skulden att det är enformigt på landet..., att folket är obildat o.s.v. Mot allt detta protesteras på det bestämdaste.

Över huvudtaget verkar artkeln orolig och andfådd. Sliter här och finner att vi gå baklänges. Det är absurd att påstå något sådant. I historien läser vi att man ville utplåna en period och föra allt tillbaka till dess början men det var omöjligt. Skall då det omöjliga hava skett av sig självt hos oss?

Och varför fråga, om vi icke vilja vara svenskar. Har skribenten fakta som bestrider vårt svenska sinne. Och så har vi inte varit alldeles sysslolösa. En del har varit borta och fortsatt studierna, andra studera hemma. Likväl är det många som verkar i föreningar, orkestrar och sångkör. Vid jultiden gjordes uppslag för en “Svenskafton,” att anordnas av en trupp i svenska byar, men sångövningarna för sångfesten drogo ett tvärsträck. Föredrag har hållits av några.

Ett gott råd åt „—red!": Börja själv och skrik inte på andra, och redogör för framstegen i Kustbon!

Men slutet på Eder artikel var bra; det äro vi med om, det som var på andra sidan. *Frater.*

Brevlåda.

Insändare av artiklar och meddelanden böra alltid uppe namn och adress till redaktionen.

Namnet blir redaktionens hemlighet. — I annat fall kunna insända artiklar icke införas.

Redaktionen.

Inrikes.

Ny regering. Regeringskrisen räckte i 3 veckor och under denna tid försökte 11 politiska krafter — en del mer än 1 gång — bilda regering, men det lyckades icke. Förra veckan valdes emellertid den nya regeringen, ett s. k. övergångsarbetskabinett, med J. Tönnesson som riksäldste, prof. K. Konik kultus- och socialminister, A. Kerem krigsm., W. Rooberg inrikes- och justitiem., P. Kurvits finansm., J. Zimmerman jordbruksm., O. Köster vägm. och prof. A. Piip utrikesminister. — Då nu J. Tönnesson blev riksäldste, valdes K. Einbund till riksdagstalman.

Utlandet.

Frågan om “monetär” vapenvila.

Överläggningarna fortsätta mellan centralbankerna i England, Frankrike och andra länder samt Federal Reserve Board om en “monetär” vapenvila. Man diskuterar bl. a. upprättandet av en valutastabiliseringsfond i sfil med den, som redan fungerar i Storbritannien för pun-det.

3 1/2 miljards brist i Frankrikes budget. Senaten har med 236 röster mot 17 antagit budgeten i dess helhet. I förslaget beräknas att utgifterna komma att överstiga inkomsterna med 3,498 milj. francs.

SANKT PETRI LOGEN

Härnösands största och modernaste restaurang Tel. 39 o. 523 MUSIK DAGLIGEN Sommardag servering även å trädgårdsterrassen. Gott bord. Moderata priser - Centralt läge.

Överum

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar.

Edsv. advokaten
A. Riesenkampff,
Stora Slottsgat. 12, Hapsal.

Aktieb. LUDVIG SVENSSON
KINNA
rekommenderar sina välkända tillverkningar.

A. - B. Lidköpings Vikingsågar
LIDKÖPING
VIKING

Representant för Estland
Johan Grönsjö. Vana Viru 9. Reval.
Dr. Riesenkampff-Lindström
invärtes- (lung) och barnsjukdomra.
Mottager 9-11 och 3-4, telef. 100.
Stora Slottsg. 12, Hapsal.

ESTLANDS TÄNDSTICKSMONOPOL
Tallinn, Frihetsplatsen 5. Tel. 427-91.

FÖRSTA INHEMSKA
FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET
EESTI LLOYD
GRUNDAT ÅR 1919
REVAL, LÅNGGATAN (PIKK) 11
EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.
**Liv-,
brand-,
olycksfalls-,
inbrotts-,
glas- &
transportförsäkring.**

Frisörsalong för dam och herr

Amberman,

Karrigat. 17, Hapsal.
Flyttad från Karrig. 9 till Karrigat 17
efter 1 jan.

Köp. PRIMUS TVATTPULVER
från Gävle Såpfabrik.

Hemmets Journal

innehåller
veckans bästa läsning

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÅLSVARUFABRIK Malmö 4

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG, BORÅS
Alla slags bomullsvävnader

Aktiebolaget

Nordiska Tapetfabriken

Arvika

Förstklassigt fabrikat Köp svenska tapeter.

AKTIEBOLAGET

Gestriklands Yllefabrik
JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar, Vadmal och
Korderoj. Goda kvalitèter och billiga priser. (2429)

LUDWIG WIGART & Co. A./B.

ENGRÖSLAGER AV

Sybehör, Ylle-, Tricot- & Korta varor

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,

Norrköping. Tel. 1249.

Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselin, stadskemi

Vid besök i Stockholm, bo på

HOTEL PATRICIA, Vasagatan 36,
intill Centralpostkont. Tel. Namnanr.
Modernt och billigt hotell.
Ett 90-tal rum fr. 4 kronor.

A. - B. Ludvig Anderson, Kinna
(Kasthalls Mattfabrik)
Efterhör „KASTHALLSMATTOR“.

**FRIMURAREHOTELLET
ESKILSTUNA
MATSALAR & CAFÉ
REKOMMENDERAS**

VAVSKEDAR AV STÅL

garantistämplade, vävskyttlar, vävspännare
och övriga vävredskap köpas förmånligast
antingen hos våra återförsäljare, hemsalörer
och garnaffärer eller direkt från oss. All till-
verkn. m. vårt firmanamn garanteras. Begär
vår illustr. prislista som sändes gratis.
Gunnar Anderssons vävskedsverkstad
Telefon 1 Oxberg Telefon 1

SÄKER PENNINGPLACERING
Engelholms Sparbank

BO-FAJANS

för Eder jakt- eller fiskestuga finnes i varje
välsorterad Glas-, Porslins- och Bosättningsaffär
BOBERGS FAJANSFABRIK GÄVLE

RIL

-OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER

A.-B. Siefert & Fornander, Kalmar
Tel. 7, 215, 1515. Södra Vägen 30.

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAS

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parksvering. God plats för bilar.

KUNGÄLVS ÅNGBAGERI, Kungälv

(E. Bergström) Tel. 123 och 165

REKOMMENDERAS

Stort, Gott och Billigt Bröd.

HÄLSINGBORGS NYA SPARBANK

HÄLSINGBORG

Gottgör högsta gällande ränta
å insatta medel.

Aktiebolaget J. E. Arndt

Hudskvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings
Skeppsmäklari och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Arvika Redskapsfabrik - ARVIKA

REKOMMENDERAS

sina förstklassiga, välkända tillverkningar.
Aberopa denna tidskrift.

KUMLA SKOFABRIK

Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

FENIX Föreningsgatan 7.

DRUVAN Engelbrektsgratan 5

Intima och hemtrevliga rest-lokaler
Omtyckta klubbbrum. Direktion:
A.-B. MALMÖ- RESTAURANGER.

Byggnadfirman ANDERS DIÖS

Tunagatan 4, Upsala

Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadspl. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadst
Väderkvarnen 1899.

E. Petterssons

Möbleringsaffär
gtabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
och MATTOR.

Besök

STENBERGS KONDITORI

Tel. 13 SKELLEFTEÅ Tel. 258
Gott kaffe - Goda bakelser
Beställningar mottagas

HILDA MUHR & SON ÖREBRO

Charkuteriaffär

Fabrik och kontor, tel. 1179
Affär Nygatan 46, tel. 625
„ Stortorget 6, tel. 2625.

BORLIND, BORSÉN & Co

Telegr. adr.: „Borlinds“
GÖTTRBORG,

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
skodon. Slitstarka. Goda passformer.
Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla
välsorterade affärer.

Rekommenderar sina försktl. tillverkningar av-
PROMENADSKODON, SPORT-, JAKT- och MÖ-
TORKÄNGOR.

„Besök

Borås“

N. J. Johanssons Efr. A.-B., Syfabrik

ÅPLARED

Specialité: Tillverkning av
OVERALLS och ARBETSKLÄDER
Telefon: Åplared 1 och 2

A. I. KJELGRENS EFTR.

Skövde (I. GOOD) Telefon 1-31

KÖTT- OCH CHARKUTERIAFFÄR
REKOMMENDERAS

Året Runt bra mat på

Systembolagets Restaurang

LAXEN, HALMSTAD

TAGE HÅKANSSONS

Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster.
gate 10 - Lund
Rekommenderas
Tel.: Konditoriet 603, Brödbutik. 360

Prima PORTLAND CEMENT

från
A/B Gullhögens Bruk, Skövde.